

Lica (z)grada i život iza njih

PREDGOVOR

Cigla po cigla, kamen po kamen, daska po daska – i nastaje zgrada, a na pročelju ostaju rukopis i zamisao arhitekta, ostaje uzorak građevnog materijala. Time svaka građevina dobiva svoje lice, pročelje koje govori i o načinu života iza prozora, ali predstavlja i sliku u prostoru.

Ovaj priručnik upoznat će vas s temom pročelja zgrada odnosno vanjskih zidova. Naime, zidovi će biti objašnjeni u sedam cjelina od kojih svaka obrađuje jedan materijal, vrstu otvora i životni prostor.

UPUTE ZA KORIŠTENJE

Svaka od sedam cjelina predstavljena je na četiri stranice od kojih prva i zadnja ocrtavaju određeni prizor (primjerice vanjski i unutarnji prostor), a središnje dvije označavaju zid koji te prizore odjeljuje.

Prve dvije stranice svake cjeline izrađene su u boji te daju potrebne informacije za opažanje i razumijevanje, dok su druge dvije stranice crno-bijele, stoga su kreativni prostor docrtavanja i bojenja.

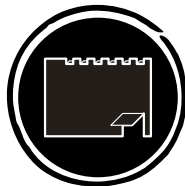
Zid je određen dvjema stranicama koje dijele isti list. Kako bi se omogućilo povezivanje prizora te se ispitale mogućnosti određene vrste i kompozicije otvora, ovaj se list izrezuje prema uputama priloženim na kraju priručnika.

Neka vam teme i zadatci u ovom priručniku budu poticaj za bolje razumijevanje i promišljanje prostora oko sebe!

Ikone:

nadocrtaj

slijedi
upute

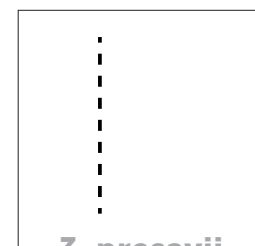
Koraci:

1. presavij
list

2. zareži

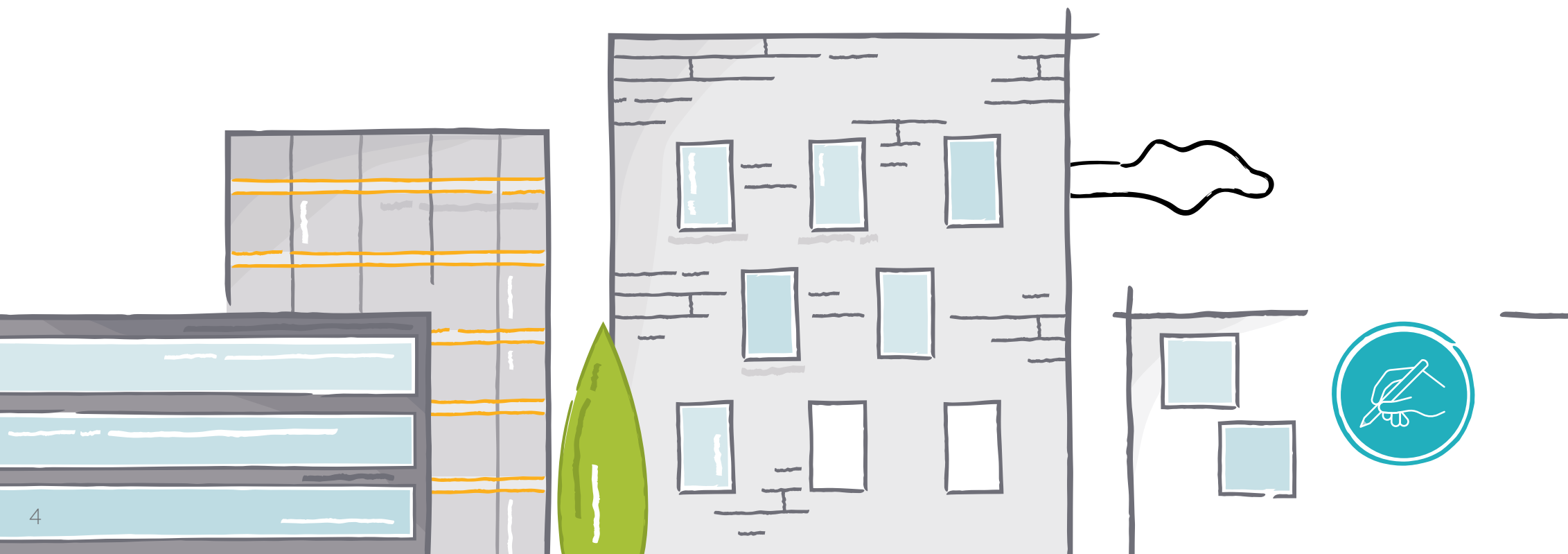
3. presavij

UVOD

Čovjek je oduvijek tražio sklonište za sebe i svoje aktivnosti. Prva skloništa bila su prirodna (poput špilja) i služila su za zaštitu od prirodnih nepogoda i grabežljivaca. Prve nastambe bile su građene od dostupnih prirodnih materijala poput grana, lišća, životinjske kože i sl. Daljnjim razvojem tijekom povijesti čovjek počinje koristiti kamen, glinu i ciglu te gradi zidane nastambe. Ovi prirodni materijali koriste se u građenju i danas, a uz njih se razvijaju i suvremeni tehnološki napredni materijali (poput betona i čelika). Odabir materijala za građenje u konačnici ovisi o dostupnosti materijala, njegovoj prikladnosti za pojedinu zgradu, tradiciji mjesta kao i cjenovnoj pristupačnosti.

Sigurno se možete sjetiti mnogih različitih materijala od kojih su izgrađene zgrade, a koje ste vidjeli šetajući gradom.

Osim osnovne potrebe za zaštitom, čovjek gradnjom zidova, podova, stropova i krovova stvara opne te odjeljuje prostore (vanjski od vanjskog, unutarnji od vanjskog ili unutarnji od unutarnjeg) te osigurava privatnost. Opne koje čovjek stvara redovito trebaju otvore kako bi se između dva prostora moglo komunicirati te kako bi u unutarnji prostor dospjeli zrak, sunčeva svjetlost, miris i zvuk.

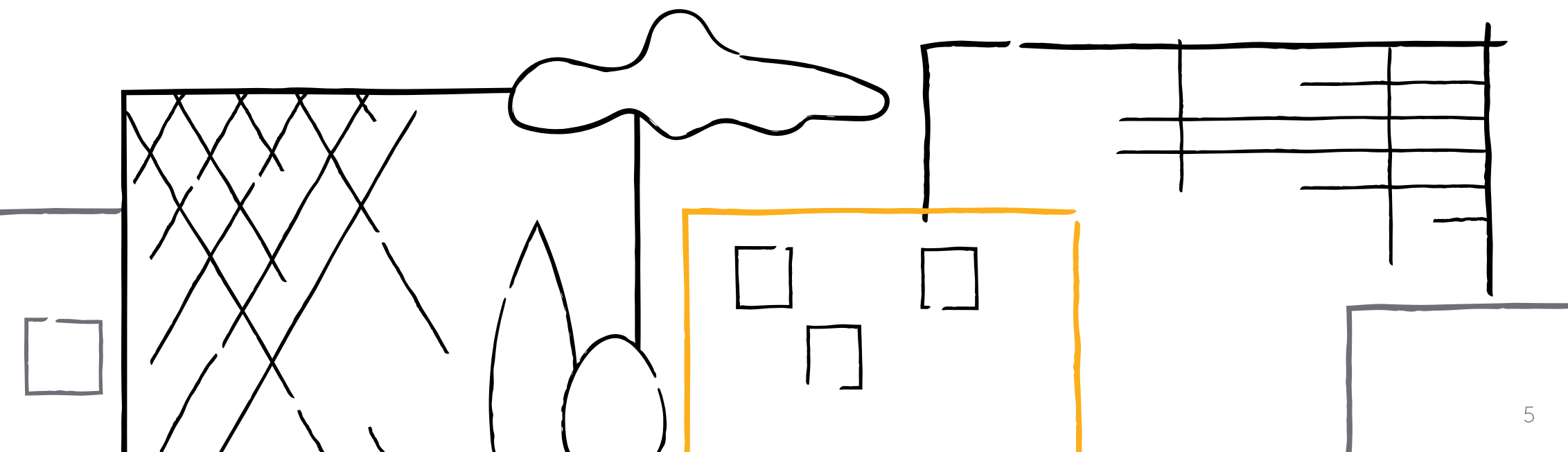

Oblik, veličina i kompozicija otvora u zidu ovise o materijalu zida kao i o namjeni prostora. Otvori mogu biti samo rupe (rjeđe) ili se prema potrebi mogu otvarati i zatvarati. Često su plohe otvora prozirne i izrađene od stakla kako bi mogle propustiti sunčevu svjetlost, no te plohe mogu biti i pune, izrađene primjerice u drvu, metalu i sl. Osim navedenih funkcija otvora u zidu, ovisno o namjeni prostora, otvori služe i usmjeravanju pogleda na željeni prizor u unutarnjem i vanjskom prostoru. O temi pogleda možete razmisliti promatrajući fasadu neke zgrade i prizor koji pojedini otvor (prozor ili vrata) pruža. Možete primijetiti da je pogled u prostor ponekad dopušten, a ponekad je unutrašnjost skrivena iza zavjesa ili roleta.

PRISJETITE SE...

Prije nego što zajedno krenemo u zanimljiv svijet zidova, prisjetite se nekih korisnih pojmova. **Raster** je način obrade plohe pri kojem je ploha ispunjena jednakim elementima – u slučaju zida možemo govoriti o rasteru određenom opekama, daskama, okvirima... **Kompozicija** je raspored i odnos dijelova cjeline – kod zidova kompoziciju čini međusobni odnos vrata, prozora, balkona, lođa i drugih otvora u odnosu na cjelinu zida.

Prikaz vanjskih zidova zgrada (pročelja) na ovoj stranici sačinjen je od raznih rastera i kompozicija u njima. Prikaz je započet, a treba ga dovršiti docrtavanjem i bojenjem.

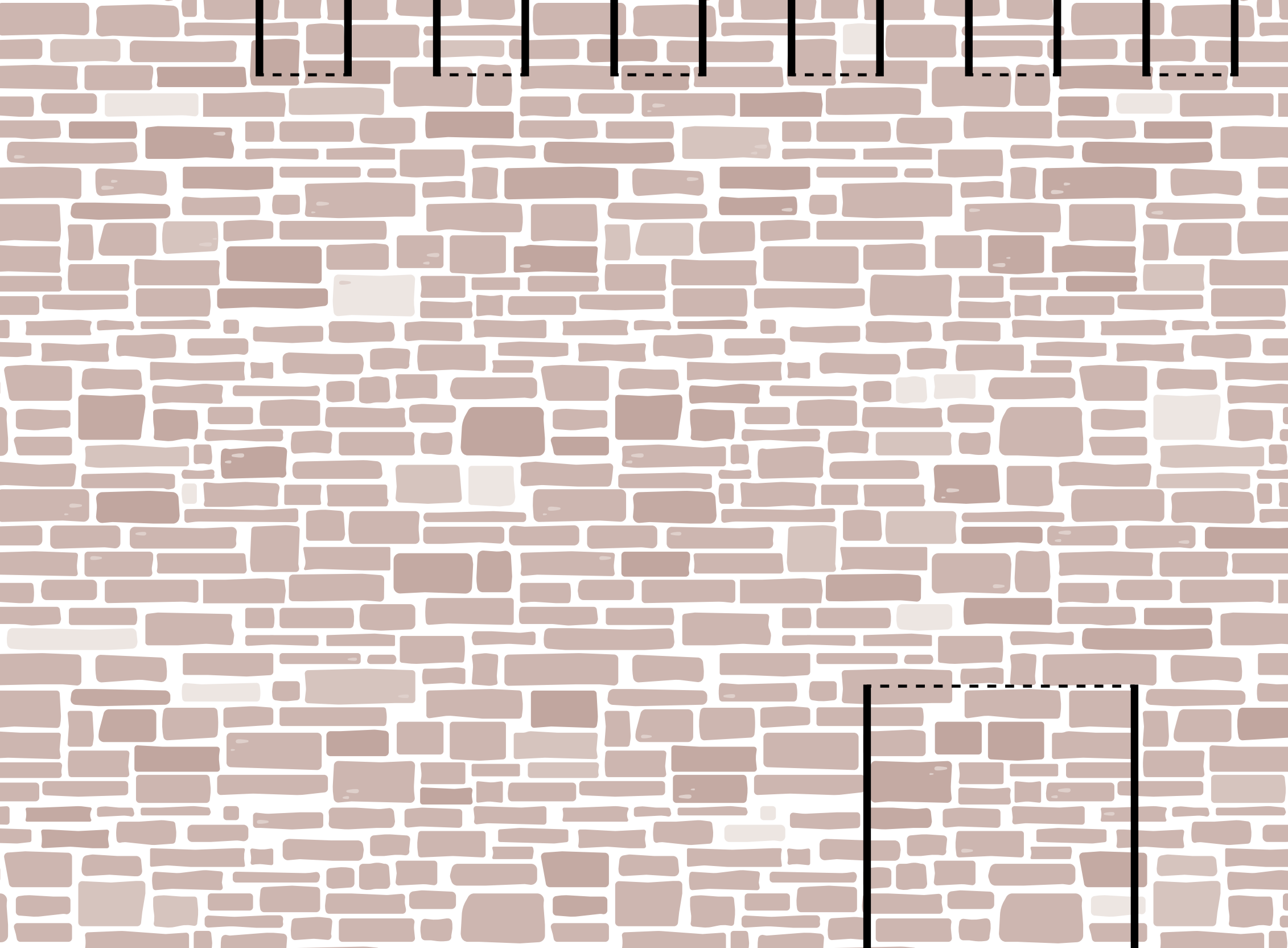
TRAJNOST I ZAŠTITA

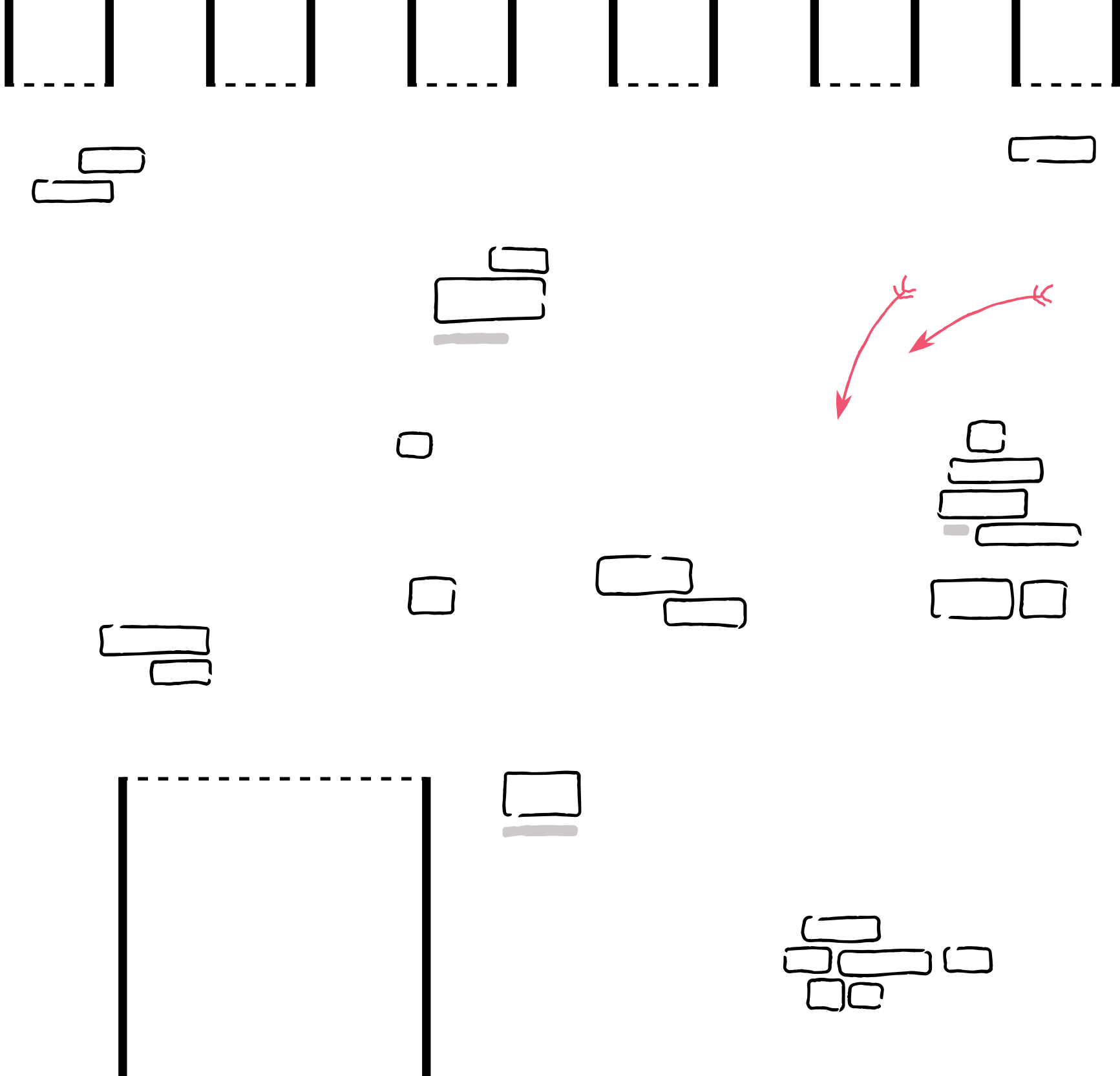
Svrha prvih zidova bila je određivanje granice i zaštite pa su tako nastale utvrde, zamci i prvobitni gradovi tijekom povijesti.

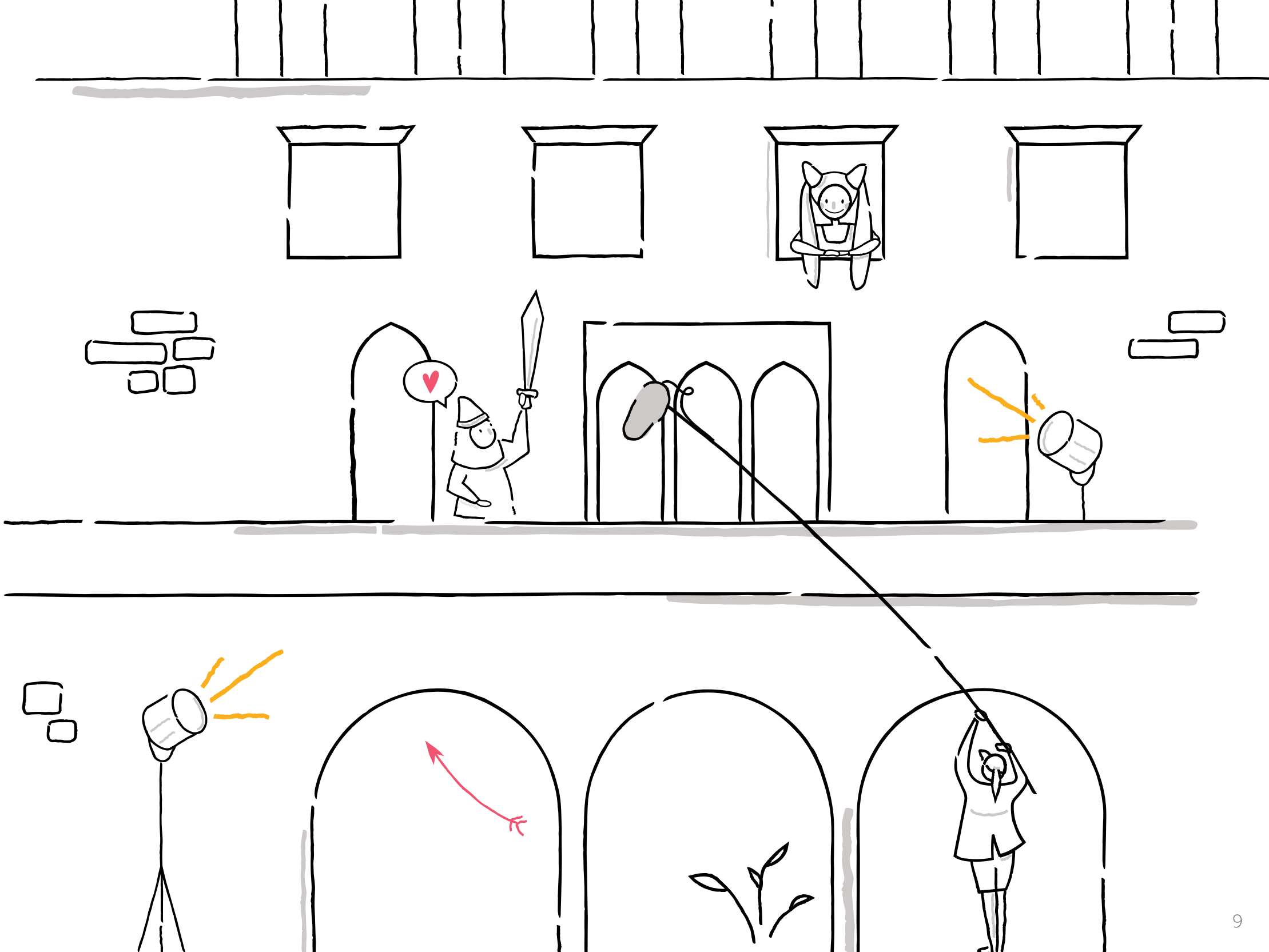
Jedan od prvih materijala koji je služio za gradnju, a koji se koristi i danas, jest kamen – dostupan, otporan i trajan materijal. S obzirom na ta njegova obilježja, kamen je pogodan za odjeljivanje vanjskog prostora od unutarnjeg (kuća), ali i za odjeljivanje gradskog štićenog prostora od neštićenog (gradske zidine). Upravo su gradski bedemi imali zidove široke i prohodne na vrhu jer su služili obrani. U drevnoj gradnji u kamenim zidovima bilo je malo otvora malih dimenzija pri čemu se otvor radio ispuštanjem pojedinog kamenog elementa, što je oslabljivalo nosivost samog zida.

Mnogi davno izgrađeni kameni zidovi traju još i danas. Sigurno se možete sjetiti nekih primjera gradova i zamaka opasanih kamenim zidom.

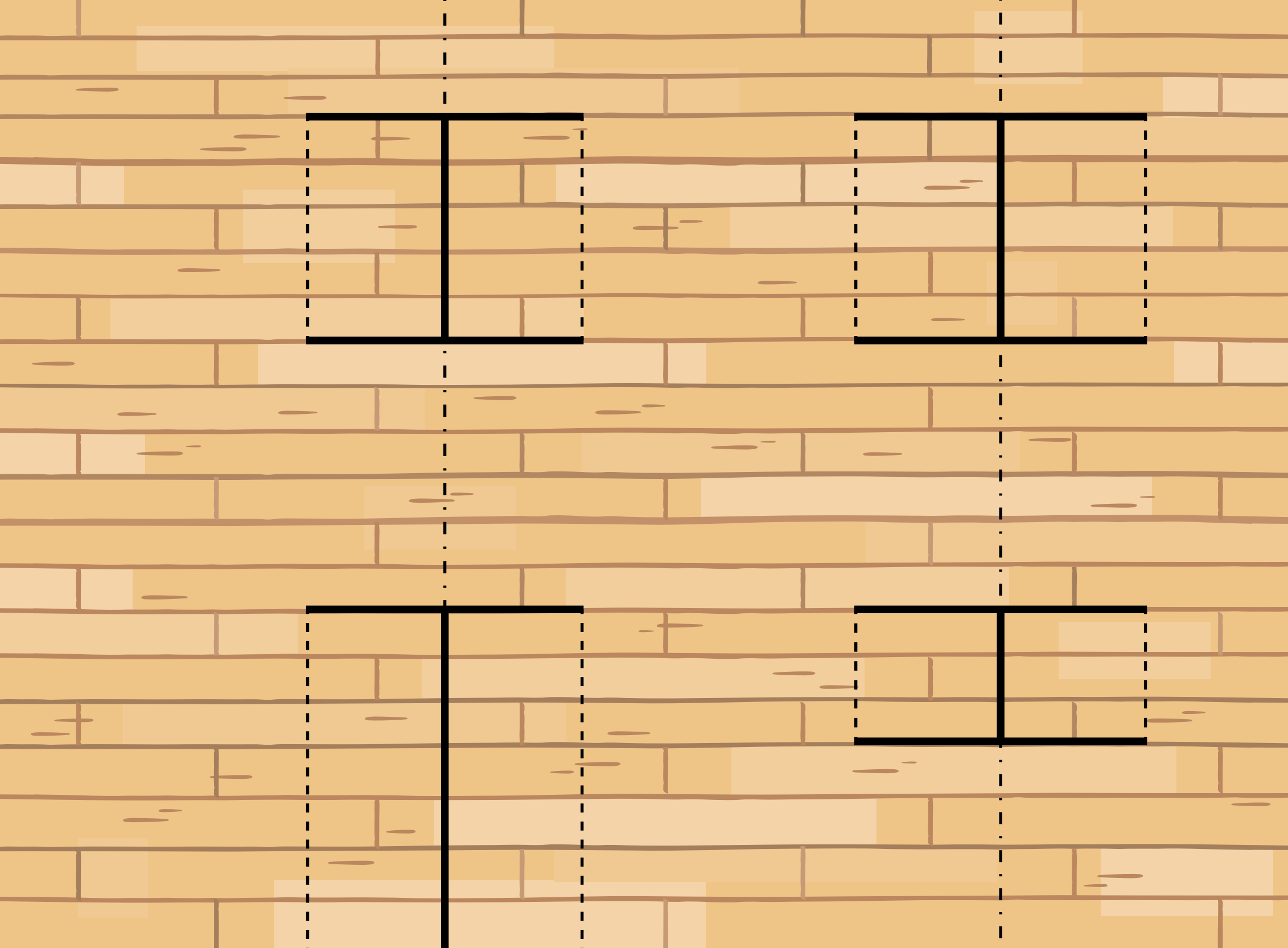

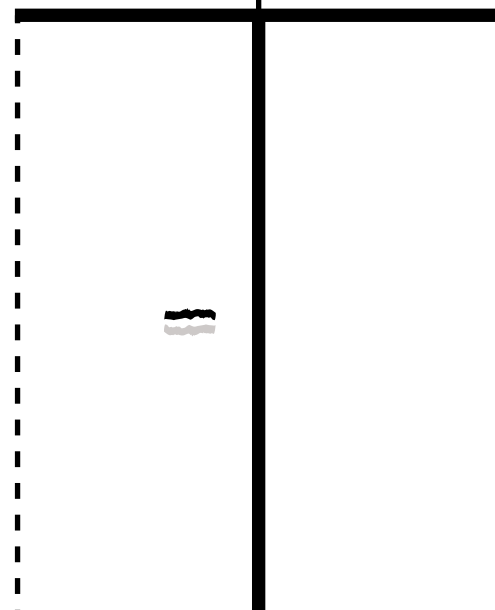
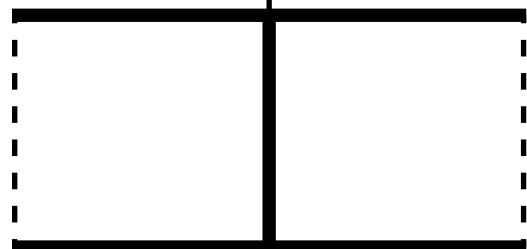
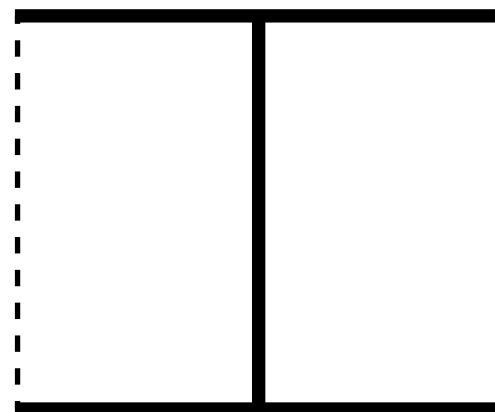
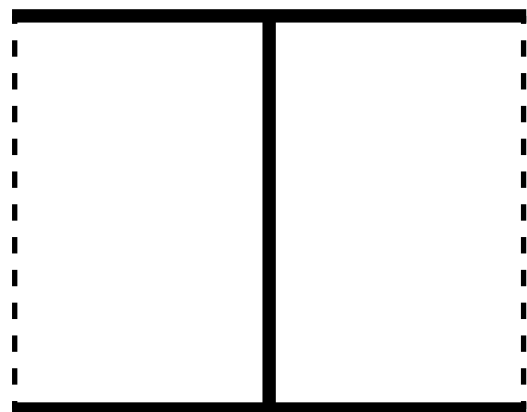
POVEZIVANJE I ODVAJANJE

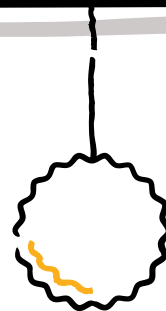
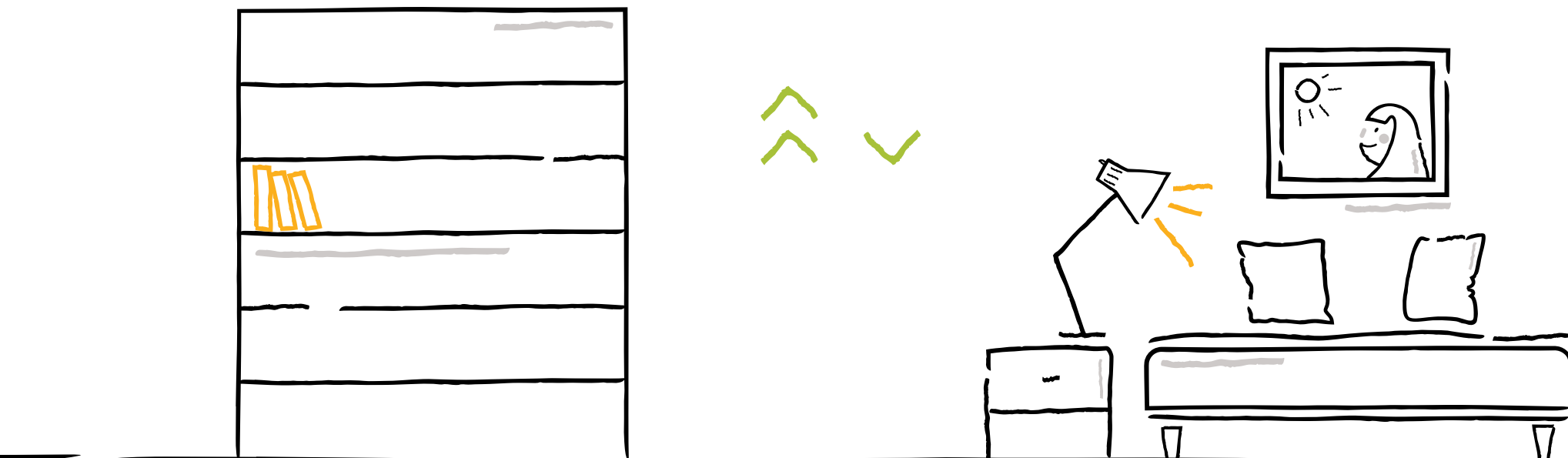
Izgrađena ploha zida treba sadržavati otvore (vrata i prozore) kako bi se omogućila komunikacija te propustio zrak i svjetlo u unutrašnje prostore. Veličina otvora najčešće odgovara namjeni unutarnjeg prostora pa su tako mali otvori na intimnijim prostorima (kupaonica, WC), dok se najveći otvori nalaze u prostorima dnevnog života često povezanog s vanjskim prostorom (dnevni boravak i vrt). Veličina otvora sobe također je određena i najmanjom potrebnom osvjetljenosti koja iznosi $1/7$ površine poda.

Obiteljska kuća često se gradila od drva, također lako dostupnog materijala. Drvo se u gradnji može koristiti u obliku cijelih trupaca (balvani) ili piljenjem u manje elemente (daske, platice, grede...).

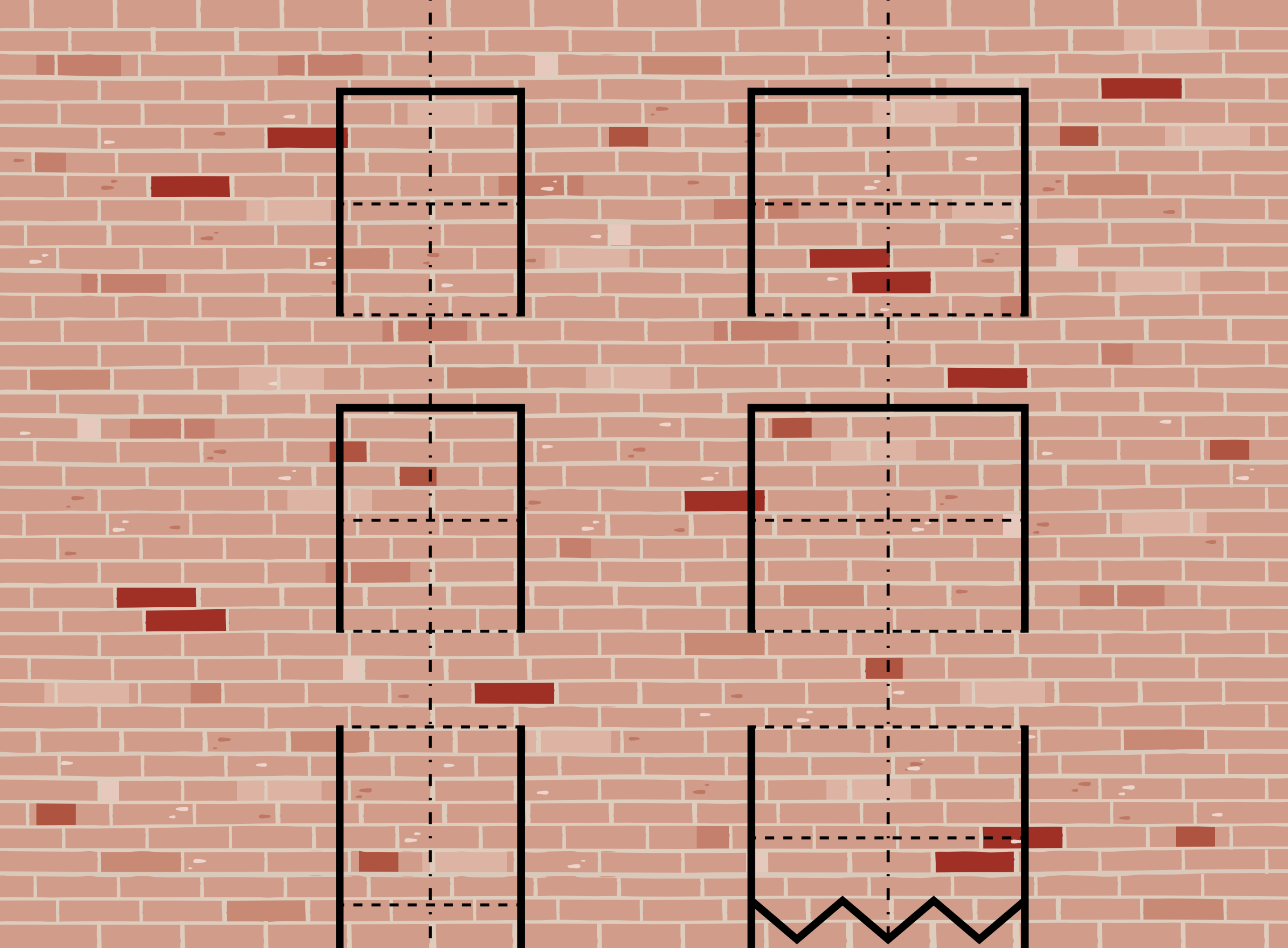

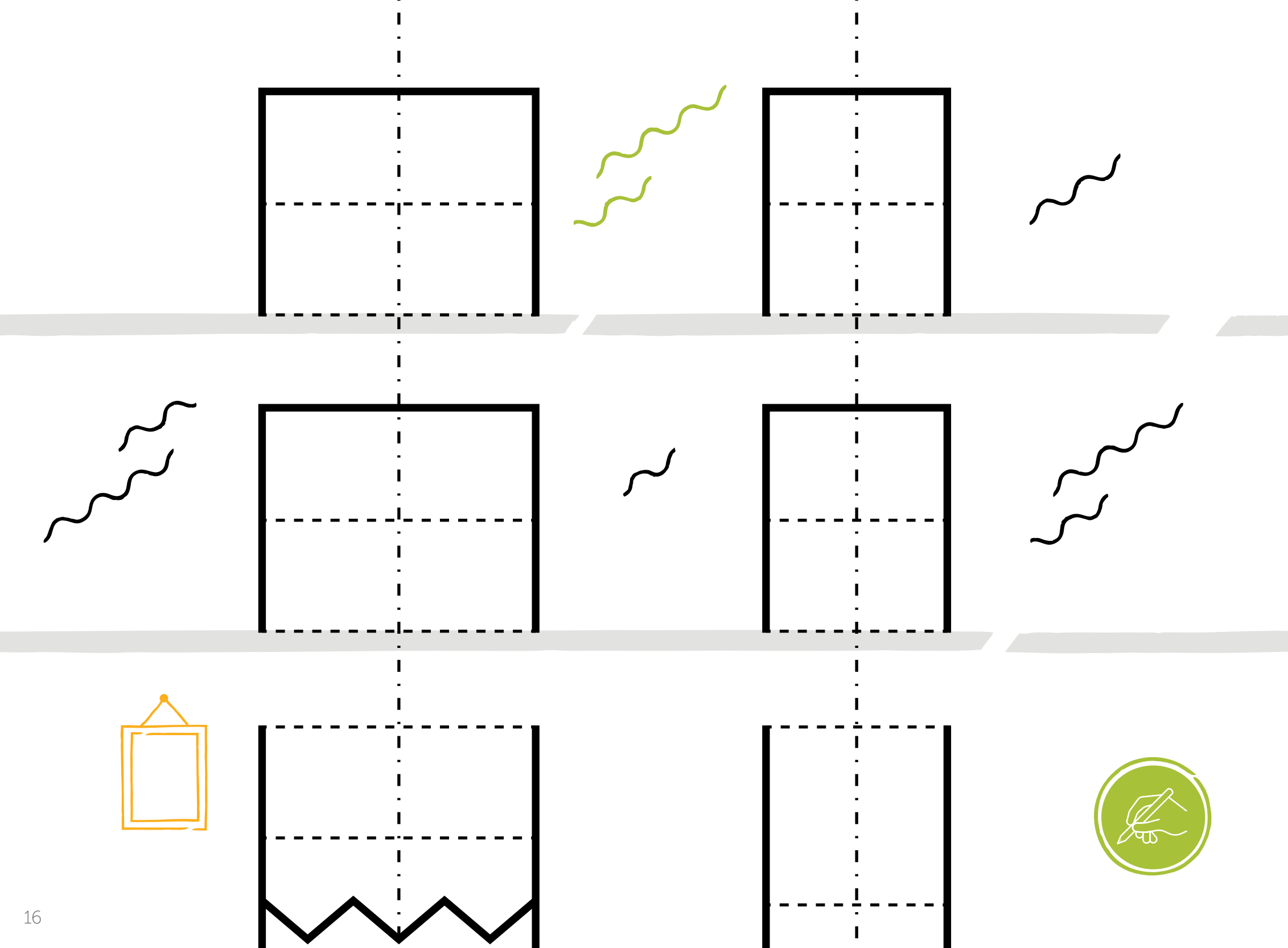
KOMPOZICIJA OTVORA

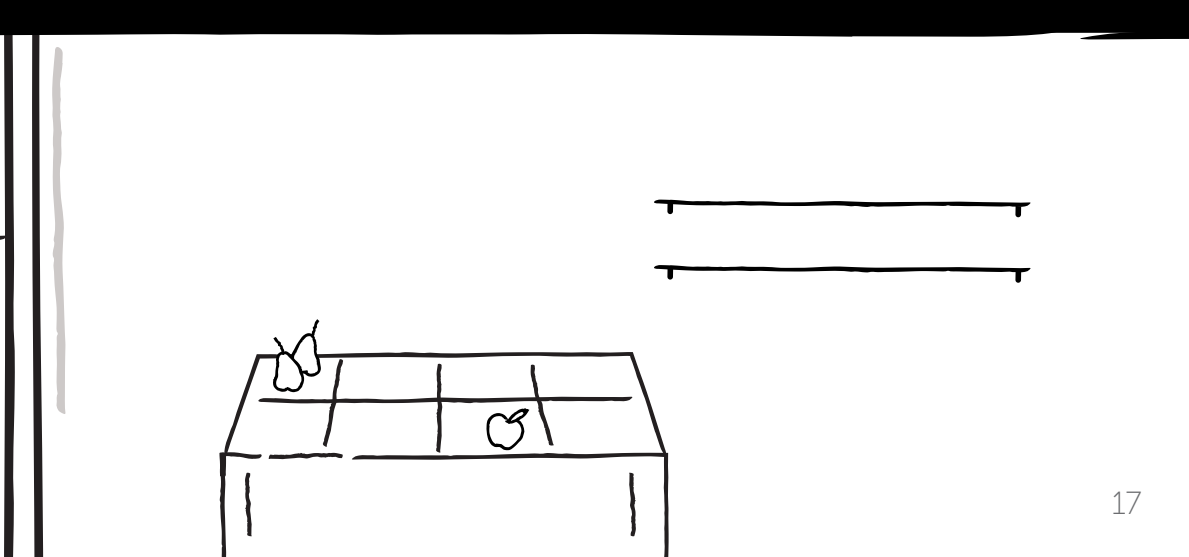
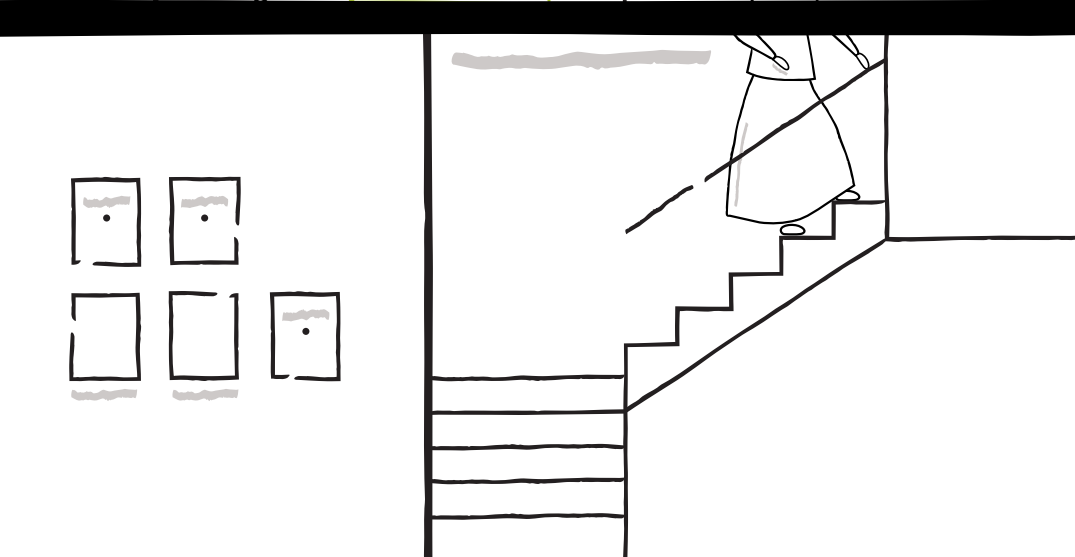
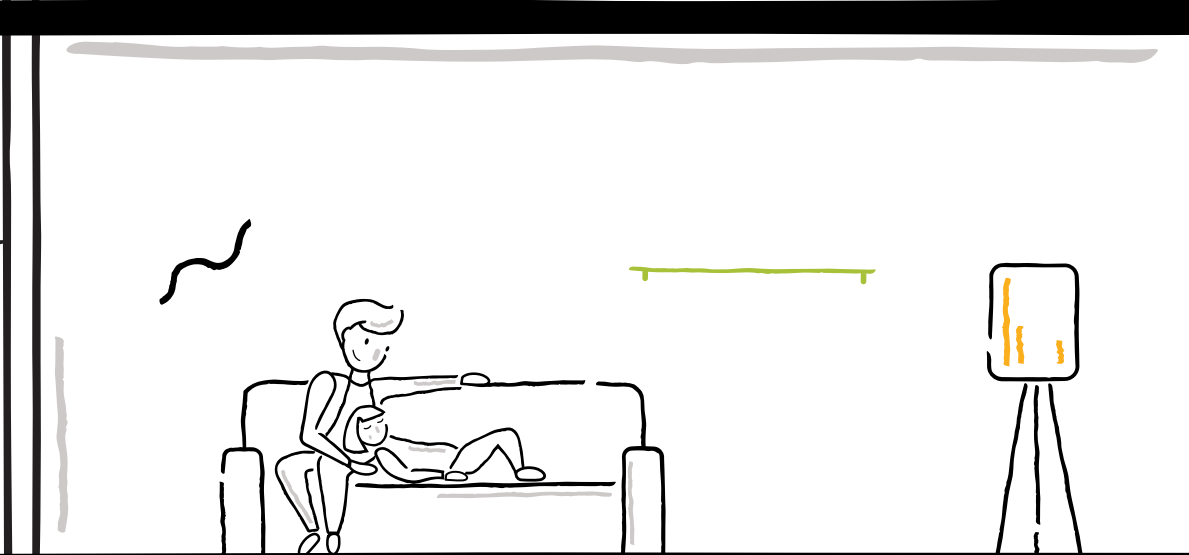
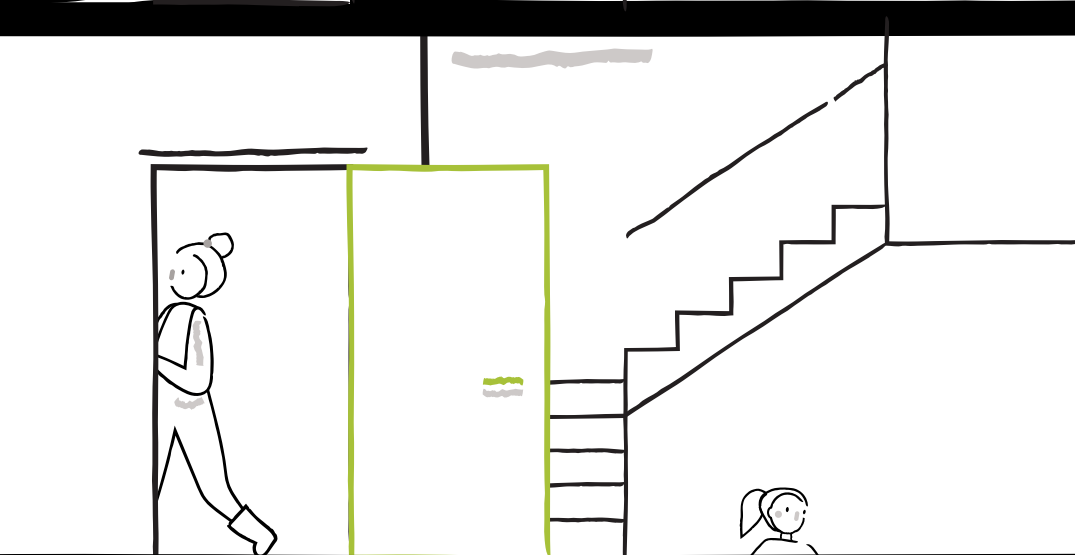
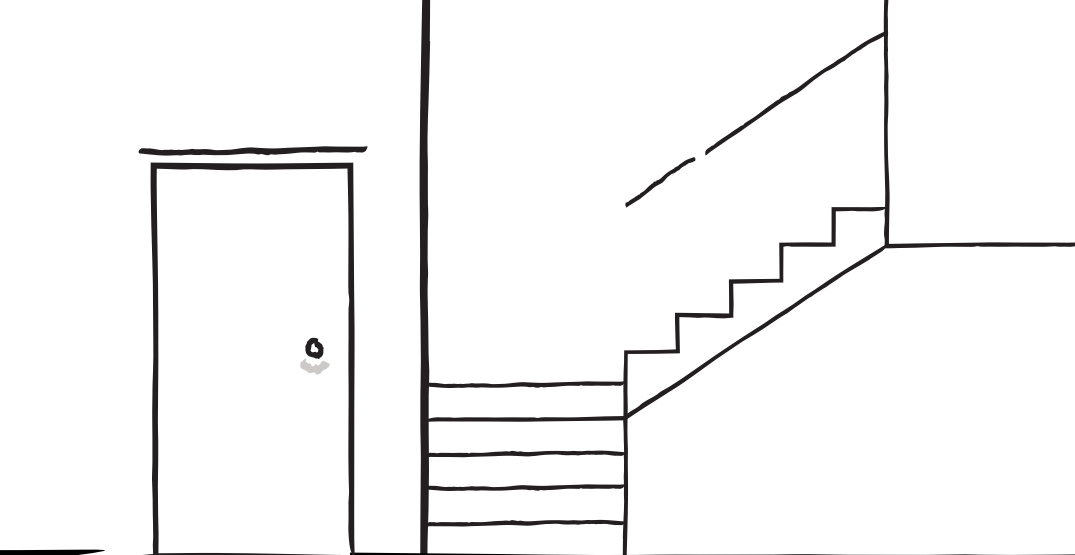
Smještaj, broj otvora i njihov međudodnos čine kompoziciju. Ovisno o dobu dana i noći mijenja se naš doživljaj plohe zida i otvora u njoj. Danju otvore vidimo kao dio kompozicije zida pri čemu je izgled nepromjenjiv. Noću se u prvom redu doživljavaju osvijetljeni dijelovi (unutarnji prostori ili vanjske hodne plohe) pri čemu se slika mijenja ovisno o korištenju (osvijetljenosti) pojedinog prostora.

Često se za izgradnju stambenih prostora koristi opeka koja se dobiva sušenjem i pečenjem glinenih blokova, a poznata je od davnina. Ovaj vrlo pristupačni materijal može ostati vidljiv, ali nerijetko se i žbuka.

TEHNOLOGIJA GRADNJE

Za razliku od tradicionalnih materijala kod kojih se gradi pomoću manjih elemenata određenih dimenzija (kameni blok, balvan, opeka), otkrićem betona dobivena je velika sloboda gradnje i oblikovanja zidova pa je tako moguće izvesti vrlo visoke zgrade, kose i zakrivljene plohe te otvore različitih veličina i oblika. Beton je moderan građevinski materijal, no koristile su ga i stare civilizacije, osobito stari Rimljani koji su upotrebljavali vulkanski prah, vapno, šljunak i vodu. Moderan beton kakav danas koristimo razvija se od 18. st. zahvaljujući otkriću cementa. Beton se priprema tako da se u suhu smjesu šljunka, pijeska i cementa umiješa voda pa nastaje tekuća smjesa koja se ulijeva u oplatu (kalup). Stvrdnjavanjem smjese dobivaju se željeni oblici te se oplata uklanja.

